

Nro. 18.

A' FELS. R. CSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBOL.

*Költ Bétsben Pénteken Augusztusnak 29-ik napján,
1800-ik esztendőben.*

B é t s.

Kedvetlen újsággal kell a' Magyar Hirmondó Olvasóinak izolgálnunk. Annak érdemes Írója *Kerekes Sámuel* Úr, nyolcz napig tartott súlyos nyavalyája után tegnap előtt, úgymint, e' most folyó hólnapnak 27-ikén, viradtakor, 3 és 4 óra közt meg halálozott, és tegnap dél után holt teste el is temettetett. Előre képzeljük, hogy azok, a' kik gyökeres, a' hosszas gyakorlás által ki palérozott, 's nem minden bokorban találtatható penájában gyönyörködtek, ezen jó hazánkfiának nem vélt halálát, szivekből fogják sajnálni. Hogyha a' zöldellő eröss, és magoknak számos elzta-

döket igirhető előfáknak így vagyon dolgok, mit nem várhatnak a' gyakorta való testi erőtlenségeknek terhe miatt ingadozó magokra.

Minden felől a' sok tűz támadásról való hírek kedvetlenítik füleinket. Leobenben, Alsó Aústriának középszerü helységében, melly az ennekelötte 3 elztendővel, Bonaparte Fő Conzullal szerzett praeliminaris bekésség által, e' világi történeteknek könyvében nevezetessé lön, e' most folyó hólnapnak 18-ikán, három fertálykor 9 órára, egy igen veszedelmes tűz támadt, 's kevés minutum alatt egynéhány házat meg is eméltett. Mindenfélől, a' szomszéd helységekből, nevezessen pedig *Bruckból* és *Göszből*, seregeltől futottak az emberek a' Leobenieknek segítségére.

Az ezen folyó hólnapnak 19 ik napján olly rendkívül való hevőség vólt itten, a' minémü az ide való Cs. és Kir. visgaló toronyban még soha sem tapasztaltatott, mellyen annyival inkább bámu ni lehet, hogy mind a' múlt *Julius* hólnapja, két napot ki vévén, mind e' most folyó *Augustusnak* előbb napjai igen mértékletesek vóltak, ugy hogy, ezen hólnapnak 8 ikán, 3 órakor dél után, a' melly idő pontyában leg nagyobb nyári hevőség szokott lenni, a' Reaumur Thermometruma szerént 14 és fél gradusnál tovább nem ment. De attól fogva 11 ik Augustusig 2 grádussal; 11 ik ölt fogva 15-ikig 1 grádussal nevedett, és 16-ik Augustusban, dél után 3 órakor 26 $\frac{1}{2}$ = 4 óra tajban 27 gradusra nevedett a' hevőség. A' következett napon 24 $\frac{1}{5}$ grádusig ugyan alább ment, de 18-ikán ismét 27 $\frac{1}{5}$ gradusra; 19 ikben dél után 3 órakor 28 $\frac{1}{6}$, 4 órakor 28 és $\frac{1}{2}$ re hágot fel. Ekkor sűrű fekete felhők vonván bé az ég kárpitját, egy kevés égdörgést is okoztak; de azok is csak hamar el oszolván, meg nem hive-

sitették a' levegőt úgy, a' mint kívántatott volna, és a' következő napon, ismét $26\frac{1}{2}$ gradusra lépett a' hēvlfég, mellynek Augustus 21-ikén, egy kevés eső következvén, vége lön. — Nagy hevség tapasztaltatott ugyan 1797 ik esztengőben, Julius 31 ik, és Augustus 19 ik napjain itten, úgy ánnvira, hogy a' midőn a' hazból ki ment az ember a' szabad levegő égre, mintha fült kementze eleibe ment volna, olly nagy hevség ütötte meg; ennél is nagyobb hēvlfég tapasztaltatott 1782-ik esztendőben, Julius 17-ik napján; de egyiket sem lehetett; a' meteorologica tapasztalások szerént, az ezen folyó hólnapban vólt hēvlféghez hasonlítani. — Franczia Országának déli tartományai-ban 31 és $1\frac{1}{2}$ grádusra lépett; következésképen szörnyebb vólt, mint nálunk.

Nagy Britannia.

A' Parlamentumnak félbe szakadt gyűlései October 7 ik napján fognak ismét el kezdődni, akkor el fog válni, leszen e' bekeffég a' Fr. Respublikával, avagy nem? — *Pitth* minister maga is savanyú vizre ment. — A' Londoni fő Polgármester reá nem vehette a' várasnépet, hogy a' békeffégért esedezzenek a' Királynál.

A' jelenvaló környülállások közt egyetlen egy Auglus hajó sem méréfzel Dániába menni, attól tartván, hogy tromfal fogják a' Dánusok a' tromfot vissza ütni. — A' közép tengerben 18 ezer emberből álló hadi népe vagyon Angliának és ujobban több seregek vettek az oda való menetelre parantsolatot. Sok ágyú golyóbisok, bombik, ágyú vonó lovak 's több efélek küldettek oda. Hová, és ki ellen fog azon armadia küldetni, *Majorka*, *Korszika*, vagy Fr. Országának déli tartományai, vagy talán az Egyíptomban lévő Francziák ellené ki fogja az idő nyilatkozni

tatni. — Alhatatossan el tőkéllette azt a *Londoni* minifierium magában, hogyha hasznos és dicsőfféges békefféget nem köthet a' Fr. fő kórmányszékkel, meg kettőztetett erővel fogja az ellenek való háborút folytatni. Így szóllanak a' *Londoni* ministerialis levelek.

Elleuben másként gondolkoznak a' minifieriummal ellenkezők, 's azt mondják, hogy addig bosszontyák az *Anglus* minifterek az északi Hatalmasságokat a' tengereken, hogy azok is megbosszonkodnak, és sem az *Albis* folyóvizébe, sem a' *Balticum* tengerbe bé nem bocsátják az *Anglus* hajókat, és így, semmivé teszik a' *Brittusok*nak szárazon való kereskedéseket.

Az északi *Amériikai* Statusok is meg hülni láttatnak *N. Britannia*hoz való hajlandóságokban. A' *Londoni* közönséges levelek önnön magok meg vallyák azt, hogy az *Amériikai* *Congressus*nak mostani Előülője *Adáms*, a' ki ennek-előtte nagy idegenséget mutatott a' *Francziák* eránt, most a' maga fia által, a' ki követséget visel a' *Berlini* udvarnál, 's nagy esméretfégben vólt *Sieyes* Senatorral, proselytus-sá tétetett, és már most ellenkezöképen gondolkozik a' *Fr. Respublikáról*, mellyet leg elsőben is az által nyilatkoztatott kî, hogy a' *Hagaban* vólt *Amériikai* követet *Murrayt* olly fel tétellel küldötte *Párisban*, hogy e' két *Respublikák* közt egy időtől fogva uralkodott villongást a' leg jobb móddal intézze el. Mivel mindazáltal már annakelőtte az *Amériikai* szabad Statusok szoros *aliantziára* léptek a' *Londoni* udvarral, és mivel ennek tengeri nagy erejétől tartanak, nem bátorokdtek a' fent nevezett követnek a' *Fr. Respublikával* való alkudozásra határozhatatlan hatalmat adni.

Azokat a' *Hollandiai* *Regementeket*, a' melylyek az *Orániai* herczegi Ház mellé állottak, és

a' *Wight* nevezetű szigetben kvártélyoznak, Augustus kezdetében az Orániai örökös herczeg megmutatván, új zászlókat adott azoknak, 's egy szép beszédet mondván előttök, olly kinyilatkoztatást tett, hogy nem fokára táborba fognának szállani.

Frantzia Respublika.

A' Párisi közönséges levelekben egy olly levél olvastatik, mellyben *St. Priest* arra inti és lerkenti XVIII. *Lajos* nevében a' Fr. emigransokat, hogy azoknak nyomdokaikat, a' kik hazájokba vissza térték, ne tsak ne kövessék, hanem inkább valamint a' Nemesség, úgy a' Papság is gondollya azt meg, hogy ha ők is vissza térnének honnyaikba, semmivé tétetődne a' Fr. Királyt thronus, és az ő, 10 esztendő el forgása alatt magoknak keresett ditsőllégek egészen homályba borúlna.

A' Párisi Catholica templomokban 9 napig tartó közönséges buzgóság tartatódott az elsőért, és a' bő takarodásért. Franczia Országban is sok tűz támadás esik, kiváltképen az erdőkben, nevezetellen a' Rénusi Óztafolyókban. Sok helyen semmi ivó viz nem találtatik a' nagy szárazság miatt, a' heverő marhanak nints mit enni a' mezőfégen.

A' 4-ik Augustusi officialis újság levélben a' *Moniteurben* következő czikkely olvastatik: Lauriston brigada Commendans, az első Conzulnak Adjutánsa vissza jöven Belle-Isleből (a' Gasconiai tengernek Kis-Britanniával által ellenben fekvő kis, de igen termékeny szigetjéből), azt beszéli, hogy mind az oda való lakosok, mind az ott lévő Franczia katonaság készen várják az oda ki szállani igyekező Brittusokat. *Guilot* General, igen

nagy talentomú és érdemű hadi tisztt, a' ki Tulon-
nak Anglusoktól lett vissza vételében nagy eszköz-
völt, igen jó rendbe szedte ott a' hadi szolgálata-
tot. Sok katona a' 81-ik fél brigadából, a' kik
Angliában fogfágban voltak, és még most sem
felejtetik el a' velek való rossz bánást, 's ki-
vánnják, hogy nékik alkalmatosságot szolgáltat-
anak az Anglusok a' magok vitézségeknek meg-
mutatására, de még ekkorig semmi próbát nem
tettek az azon szigetet zárva tartó Brittusok."

Mintegy 40 személyt törölttek ki a' Conzu-
lok az emigránsok laistromából olyanokat, a'
kik a' pártos Vendeistak közt voltak. — Most
ujjobban sok külföldi Agensek járkálnak a' nap-
nyugoti tartományokban, a' kik ismét fel akar-
ják azokban a' hazafiak közt való háborúnak
tüzét gerjeszteni, de keveset bóldogulnak, semmi
okok nem lévén az oda való lakosoknak a' Fő-
úrmányszék ellen való békételenségre, papja-
ik, templomjaik, és vallásbeli minden szabadsá-
gok vissza engedtetvén nékik. — *Dol* környé-
kén 10 vagy 12 haramjából álló banda kobor-
lott imide amoda, a' kik ellen regularis, és pol-
gár katonaság küldetvén, egynehányat meg öl-
tek közzülök; a' többit *Mondalban* fogták el.

Helvétzia.

A' Helvécziai Directoriumnak azon hivatal-
beli Jelentésében, a' mellyet Augustus 7-ik napján
a' két törvényhozó Tanátshoz küldött, igen gyá-
szos festékekkel ábrázoltatik le ezen hajdan virág-
zó Köz Társaságnak revolutió kezdetétől fog-
va való sorsa. „Ez az új alkotmány, úgymond,
sem a' Respublikatermészetéhez nem illik sem annak
eszközei nem voltak a' tzelhoz alkalmaztatva.

Senki sem állott azért jól, tele volt lyukakkal és ellenmondásokkal, senkinek vagyona és izemélye nem volt elegendő bátorságban; a' közönséges tisztviselőknek számtalan foksága, sem a' maga jussait, sem kötelességeit nem értette, minden közönséges hitel elromlott, 's minden felől csak a' fok Status szükségai hordattak elő, a' mellyeket soha ki nem lehetett elegíteni illendőképén. — Még a' közönséges ispotályok is megfosztattak szükséges táplálatafoktól, régtől fogva semmi fizetést nem vettek az egyházi és Oskolabeli Tanítók; a' hazafiúi buzgalom és közjó munkálódásban való serénylég helyett hideglég 's részre való szakadás foglalta el a' sziveket, csak annyi betsben tartattak az új törvények, mint magok az új hivatalosok, és hogy ha természet szerint restes nem lett volna a' nép, már régen meg emészette volna egymást, egészen össze omlott volna a' Respublika alkotmánya.

„Az új törvénytévő testnek tagjai minden nap gyűlést tartanak, legelső gondját is egy új, és a' nemzet characteréhez illő Constitutiónak készítésére fordította, 's azon iparkodik, hogy a' két esztendőtol fogva fabricált számos törvények közül, ki szedegethesse a' legalkalmasabbakat. — Gyűléseit sem tartya közönségesen. Az ezen folyó hónapnak 7 ikén hivatalyaikból lehányt Tanácsosok közül ismét próbát tettek az újrevolúciónak megakadályozására. Minthogy zárva volt a' Tanácsgyűlésnek szokott helye, közzülök mintegy negyvenen egy vendég fogadó házban tartottak gyűlést. *Suter* álhatatoslagra, és a' hazaért teendő áldozatokra serkengette ex tiszti társait; *Spengler* és mások ellenkező értelemben voltak, azt mondván, hogy bolondtlág volna az ösztönellen rugodózni, minden ellentállas hazafiak közt való

gyülölséget, villongást, 's talán háborúságot is
szülhetne, és hogy az ott lévő Fr. követ Reinhard
polgár törvénytelennek fogja gyűléseket tartani.
Ezen annyira meg bosszankodott *Suter*, hogy *Speng-
lert* nyúlzivü 's hafzontalan embernek nevezte;
végtére mind ő, mind több ex képviselő társai szé-
lyel oszolván, a' közönséges kasszához mentek, ki-
fizették magoknak még hátralévő fizetéseket, 's
kiki fel szedvén 's vévén sátorfáját, fok dulás - fu-
las közt honnyába ment.

Ez a' Helvétziai új revolutió, a' mellyről
már egynéhányszor szóllottunk, minden lárma 's
zenebona nélkül ment végbe, mellyet leg inkább
a' *Bernában* lévő Fr. Generalisnak *Montchoisy-
nek* köszönhetni, a' ki jó előre mélt tette a' szük-
séges rendeléseket. A' köz népnek tettzeni lát-
tatott ez a' változás, A' maga hivatalyába bé-
iktatott új végre hajtó Tanács, mindjárt más
nap egy hirdetményt küldött Helvétziának lako-
sihoz, mellyben fontos okokkal meg mutatván a'
meg történt változásnak szükséges voltát, egymás
közt való egygyeffégre, felebaráti szeretetre, tsen-
dességre, és az Előjárok eránt való bizodalomra,
's engedelmességre intette és kérte őket. — *Sep-
tember 14 ik* napján közönséges áhetatosság fog
ezen szerentfélsen végbe ment új revolutióért tar-
tattatni.

Batava Respublika.

Ez a' Franczia revolutió alatt nagyon meg-
romlott Köz Társaság avval a' reménységgel táp-
lallya² magát, hogy a' Német Birodalom és Fran-
cziák közt szeresztendő békefélegben az is bé-
fogna foglaltatni. Az is jó leszen ugyan, de nem
elég a' szegény Belgák vigasztalására, a' kiket

minden Indiai öröklégeiktől, kereskedésektől, 's flottaitól meg fosztott Anglia; tehát egyedül az Angliával való jó békefélég által lehetnének öök bóldogok, kiváliképen hogyha minden coloniaiakat vissza nyerhetnék. Ezen Országban ezen folyó elztendőbeli költségek 80 millió forintra tétődik, holott leg fellyebb 34 millió szokott elztendőnként való jövedelmek lenni; tehát vagy ismét költsön pénzt kérni, vagy readkivül való adót kell nékiek magokra vetni — A' *Texeli* kikötő helyet még most is zárva tartják a' Brittu-sok, se ki se bé nem lehet menni.

Az *Amsterdami* és *Rotterdami* Tárakban 20 linea hajók építettek egy elztendőből fogva, de se fegyver, sem ember nints még rajtuk. — *Delft* városában két olly hamis verbualók fogattak el, a' kik legényféget akartak az Oraniai Herczeg hadi szolgálatyára verbualni. Mind a' kettőt fel akasztották. A' ki szállani igyekező Brittu-sok ellen meg tétette a' Kórmányszék a' szükséges rendeléseket.

Ezen Respublika hadi seregeinek jobb része északi Hollandiában fekszik, a' mellyek szüntelen az oda való kikötő helyeknek erőssítésében foglalatoskodnak. A' Fr. seregek többnire mind Zelandiában cantoniroznak. Már Olasz Országból is sok Frantzia batallionok mentek oda.

A' Hollandiai kikötő helyekbe sok étettel meg terhelt hajók mennek be Prussziai, Dániai, Svéciai és Amerikai vitorlak alatt, mellyre nézve ott is meg szünt már a' drágaság.

Spanyól Ország.

Egy *Quiniana* nevezetü helység mellett, a' mult *Juliusnak* 11-ik napján egy olly különös phænomenon, avagy természeti jelenség történt,

mellyhez hasonlót nehezen mutathatnak a' his-
toriák. Tudniillik, dél tájban sűrű ködkereked-
vén, most irtoztató fekete felhőre változott által,
majd fok minden felé ábrázatokat mutatott. Gya-
korta világos kék villamások mentek ki abból, a'
mellyek kigyó forma tekergésekkel érdeklették a'
földet. Végére mélyebben le botsátkozván a'
föld felé, valamit csak ért, mindent meg emészített.
A' leg erősebb előfákat is tövöstől szaggatta ki
a' földből. Más három szomszéd falukra fővény
és tüzkő eső hullott le azon felhőből, de viz
egy tepp sem, a' melly egy egész juh nyáját
pasztorostól együtt agyon vert. Különös dolog,
hogy arra a' vidékre, a' mellyen ez a' termé-
szeti jelenség történt, semmi barom nem akart
legelőre menni.

Német Birodalom.

Egy Fr. Commissariust, a' ki 12000 forinttal akart
Neuburgból Augsburgba utazni, *Pötmess* környé-
kén, egy erdőben a' parasztok meg öltek, 's a'
nálja talált pénzt magok közt fel osztották. Az-
ezen dolognak vizsgálására ki küldetett Fr. kato-
nák a' gyilkosoknak nyomokba akadván, őket
meg fogdostak, 's vás lántzokra kötözve *Augsburg-
ba* vitték. E' folyó hólnapnak közepe táján a'
bűnösöknek gyermekeik közül 14-en *Augspurg-
ba* menvén, Francia fő Vezér *Moreau* lábaihoz
borúltak, 's szüleiknek kegyelmet kértek, a' kiket
ő egyen egyen 48 liverrel még ajándékozvan, illy
válasszal botsatott el maga elől, hogy egyedül a'
törvények határozhatják meg bűnös szüleiknek
jövendőbeli sorsokat.

A' *Württembergi* herczegségben, a' *Kniebisi*
passus, avagy szoros út mellett támadt szörnyű
tűz, akár mint igyekezzeék azt meg óltani, még

most is tart, a' melly által okoztatott kár égynéhány millió forintra tétetődik.

B. *Kray* Cs. K. hadi Tárnokmesternek Alt-Oettingeni fő hadi szállásáról így írnak Augulus 16-ik napján. „A' mi ármadiánknál lévő Cs. Kir. Minister Gróf *Lehrbach* tegnap este érkezett ide, és ma reggel mingyárt conferentiát tartott *Duroc* polgárral, a' ki egy Fr. pattantjus seregnek Oberstere, és Bonaparte Fő Conzulnak első Adjutánisa, és a' ki, Cs. K. General Majorral Gróf *St. Juliennél* együtt utazvan el Párisból, 4 naptól fogva itt múlat. (És így nem vólt ő Bécsben, a' mint sok közönséges levelek hirdették vala.) A' conferentiának végződése után vidám ábrázattal vált el Gr. *Lehrbachtól*, 's mingyárt *Páris* felé vette az útját, egy Cs. K. Fő Strázsamestertől kísirtetvén a' Fr. forpostokig.

Magyar Ország.

Sáros Vármegyében Augulusnak 18 ik napján. A' Bártfai savanyú viznek hathatos vóltta, hová tovább mind esméretesebbé kezd lenni, 's már is annyira ki terjedt annak jó hire, hogy a' mostani vendégek közt, sok idegen Országból, nevezetessen, Austriából, Galliciából, Angliából, Orosz Birodalomból, Török és Görög Országból valók is találtatnak, 's mindnyájan egyenlöképpen magasztallyák ezen mi savanyú vizünknek erejét és hasznát. — A' mi ott lévő nemes születésű és gondolkozású Magyar Hazánkfiak, felettébb örvendezvén azon, hogy ennyi idegen tartománybeli vendégek gyüllöttek az avval való élésre össze, e' folyó hólnapnak 13-ikán minden jelenlévőknek gazdag vatsórat és fényes bált adtak, 's velök együtt vígan töltötték el 24

muzsikusból álló Chorus játéka mellett ideje-
ket.

Szatthmár Vármegyében Aug. 14 ik napján, A' szárazság nállunk végzetetlen, chezképest az aratás is tsekély, szénánk kevés, de nem effö verte, és így igen jó. A' tengerihez (kukuritzához) kevés reményfégünk van, szölleink tsak ki nem égnék hegyeinkről, a' szüret tsekély lesz, és kéntelenek lesznek a' torkos emberek szomjúságokat a' tavalyi savanyú borral enyhíteni, a' mellynek akója már is 5 Rforinton 's 40 kr. kel. A' tiszta buzának Posonyi mérője 2 Rfor. 7 8. 9. kr; a' kéttzeresé 1 Rfor. 30 kr. a' Rozsé ugyan annyi; a' Tengerié 1 Rf. 42 kr., az Arpaé 1 Rf. 4 kr. — Az All.földről sok szekerek jöttek hozzánk nyomtatni, a' melly nem óltsoságot jelent. Hogyha Erdély Országá nem fogja a' veie határos Magyar Vármegyéket segíteni, rövid időn 4 's 5 forint lesz a' buzának az árra. Tavaly a' sok effözés, ez idén a' szárazság rontott meg bennünket. Hogyha jó békesseget ad a' Kegyelmes Ur Isten, minden nyomorúságainkat elfogjuk felejtteni.

Elegyes Dolgok.

Londonban két egész hólnapig még tsak egy tsepp effö sem esett, még is mindazáltal, mindenek reményfége felett való vólt az aratás, jól mególtsodott az élet árra.

A' Koppenhágai udvar egy atallyában meg nem engedi, hogy a' Dániai hajókat meg visitirozzák az Anglusok. — A' Berlini Kir. udvar abban foglalatoskodik mostanában maga hathatos közbenjárása által, hogy közön-séges békesseget szerezhessen a' hosszas hadako-

zás terhe alatt nyögő Európának. — — A' Hannoverai Val. Fejedelemségi Kormányfő, ama híres Brémai Astronomusnak, *Schröter* Urnak minden ég vizsgáláshoz tartozó eszközeit megvette, olly feltétel mellett, hogy ő holta napjáig megmaradhasson azoknak birtokában. — A' mint a' Tudósok jól tudják, ennél a' *Schröternél*, és a' Londoni *Herschelnnél* egész Európában nincs nagyobb Astronomus. — A' Svéviai Kerületnek *Fekete erdő* nevezetű, sok mélföldig tartó rop-pant erdejében másodszor is nagy tűz támadt, úgy annyira, hogy épen meg nem lehet oltani. — Helvetziának *Swiczi* nevezetű Cantonjában is hasonló tűz támadás vagyon, mellynek emész-tő erejétől nagyon retteg *Schwicz* városa. — Ennek a' sok erdő gyulladásnak okául, a' mostani rendkívül való hévség tétetik. A' hegyes völ-gyes Helvecziában is olly rettentő meleg vólt e' két hólnapban, hogy az erdőkben lévő fü is megégett, és igen nagy szükséget szenvednek a' legelő marhák. — Alsó Német Országban a' leg nagyobb folyóvizekben is kevés viz találtatik, 's csak nem mindenütt ki száradtak a' kutak. — *Aschaffenburgban* egy Anglus Commissarius vagyon, a' ki minden hólnapban 60000 livert fizet a' Moguntziai Val. Fejedelemségi katonaságnak. *Moreau* Fő vezér Augsburgból *Strafsburgba* utazott. — Az Augspurgi Thermometrum szerint csak egy gradussal most vólt a' melegség kissebb mint 1746 ik elztendőben *Baziledben*, és csak 2 gradussal kissebb, mint a' minemű 1736 ban Párisban vólt, mellynél nagyobb hévség a' 18 ik Században nem tapasztaltatott. — Az Angliai Fels. Király egész familiájával együtt a' *Weymouthi* fürdőben mulatott is marad Septemberig. —

Augustus 4 ik napján 3 Angliai *Quakerek* egy Filadelfiából való ifju *Quakert* mutattak bé ő

Kir. Felségének, a' kivel sokáig kegyelmesen beszélgetett. A' beszélgetés után, le vevén az ifjú *Quaker* a' süvegét, nem málle ő Felségétől buzgóan imádkozott a' Királyért, a' Királyi familiáért, és a' mint Angliát nevezte, azon kis szigetért (b) — A' *Tippo Saib* birodalmának elnyerése által, esztendőnként 7 millió font sterling elszaporodott a' napkeleti Indiára kereskedő Londoni gazdag Tarsaságnak a' jövedelme. — — A' Londoni Kir. képes Társban, a' múlt Julius 20 ik napján egy olly Magyar párnak képjei függesztettek fel, a' kik között a' férfi 172, a' felesége 164 esztendőös volt, és 147 esztendőket töltöttek el házassági életben. — A' Francia Republica, és az Algiriai Dey, vagy uralkodó herczeg közt szerzett békeségnek előjáró tziikkelyei meghatározottak. — Az aratás Fr. Országban közepszerű volt, a' szüret vékony leszen. Ott is na-

(b) A' *Quakerek* egy olly Secta Angliában, melly a' 17-ik Században támadt, mellynek első szerzője egy Fox nevű csizmadia volt, a' ki isteni sugallásokkal ditsekedvén, végtére Prófétának adta ki magát. Az ő tudományának veleje a' virtus, és a' belső sugallás volt, isteni tisztelete együgyű, 's vallása minden ceremonia nélkül való volt. Mindnyájan egy társaságot formálnak, szoros életet követnek, ételekben italokban mértékteselek, beszédjeikben, tselekedeteikben igazak öltözetjeikben nem bujjázkodók, senki előtt le nem veszik süvegjeiket, senkinek *Te* titulznál egyebet nem adnak. Mind a' két nemből valóknak szabad köztök predikálni

s. a. t.

gyon ártott a' szörnyü hevség, mellynél nagyobb nem tapasztaltak e' folyó században. — Az Orleansi határokon, Augustus 4-ik napján, olly pyramidalis forma tüzet tapasztaltak a' mezőbön a' mezei munkások, mellynek alsó része minden füvet és hüvelykes veteményt meg emészített. — Velentzében is felettébb való volt a' hevség. —

Az Orleánsi ifjú herczegeknek nevelője a' tudós Madame Genlis ki törültetett az Emigransok laistromából. — Bonaparte Napoleon első Fr. Conzul 1769-ik esztendőben, Augustus 16-ik napján született e' világra, következésképen most lépett 32-ik esztendejébe. Az Olasz Országi Chronologisták mostanában azt irták, hogy ennekelőtte 400 esztendővel, a' Gvelfusoktól és Gvibelinusoktól indított háborúban költöztek ki az ő hajdani ősei Sarzanából, a' Génuai tartománynak egyik városából Korzikába, ök is azok mellé adván magokat, a' kik nemzeti szabadságokat védelmezték. — A' Nagy Britanniai Marinánál, az az, hajó seregeknél 125 Admiral, 423 hajós Kapitány, mind öszve 2063 tizt van szolgálatban. — A' Napoly Országi Lazaronik, és halászok üstökbe kaptak egymással; ezek republikánusi módon gondolkoznak, amazok pedig még most is álhatatosok uralkodó Fejedelmekhez való hiveségben. — A' miólta a' Fr. Conzuloknak azon végzések kí hirdettetett, melly szerént mindennek (ki vévén a' közönseges tiztivelőket) szabadságára hagyatik a' nyugodalom napnak tartása, azólta tsak nem egészen el nyelték a' vasarnapok a' *decadikat*. — Straszburnak némelly szomszéd környékeiben sok kárt tettek a' pusztító sáskák. — A' Cisalpina Respublikában minden 17 és 25 esztendők közt levő legény köteles

leszen a' hadi szolgálatra, az idősebbek meg válthattyák pénzen magokat. — *VII. Pius* Pápa az életnek Római Statusból való ki vitelét kemény büntetés alatt meg tiltotta.

A' Fr. Rénusi ármadiának első igen tanult seb-orvosa, Polgar *Percy*, a' ki az ennekelötte 9 hetekkel vezedelmes sebbe és rabságba esett ifjú *Lichtenstein* herczeget, maga gondviselé alá vette, olly szépen helyre állította ötet, hogy már nemcsak minden vezedelmen kívül vagy on, hanem e' mellett beteg ágyából is fel kelhet. Tulajdon kezével irott levelével tudositotta ez a' herczeg, édes annyát, az özvegy *Lichtenstein* Herczegnét maga állapotjáról, mellyben nem gyözi a' fent említett Fr. Chirurgusnak maga eránt mutatott szives indulatját, gyógyításában való fáradhatatlan munkaságát és vigyázóságát elegendőképen dicsírni.

Előszöri Jelentés.

Tek. Nem. Békés Vármegyében fekvő Szarvas nevezetű Mező Városnak országos vásár napjai, Ö Csász. és Kir. Felségének e' most folyó hólnapnak 25-ikén költ Kegyelmes Resolútiója mellett, némelly részben akként változtattak meg. Az első vásár ugyan, mint ennekelötte, úgy ennekutánna is Böjtelő Havának 24-ikén, az az, Sz. Mátyás napján; a' második melly eddig Kis Ászfzony Havában, Sz. Bertalan napjan tartatott, ennekutánna Sz. Iván Havában, Keresztelő Sz. János napján, a' harmadik pedig, a' melly eddig Karátsony Havában, Sz. Arnold napjan esni szokott, ezután, ezen hólnapnak 21-ikén, az az Sz. Tamás napján fognak tartattatni. Mellyet azért kívántunk a' Publicumnak tudtára adni, hogy azok a' kik, a' fent nevezett Mező városban esni szokott vásárookra ennekelötte jární szoktak tudhassák magokat mihez tartani.

T ó l d a l é k

*A' Magy. Kurirnak Augustus 29-ik napján költ
18 ik Darabjához.*

Magyar Ország.

Ugotsa Vármegyében Junius 24-ik napján 1800.

A' mi igen jó és Kegyes Fő Ispányi Administratorunk, Méltóságos Királyi Udvari Tanácsos, és a' Fels. Cs. Kir. udvari Kamarának Referendarius *Semsei András* Ur Ő Nagysága, e' most folyó hólnapnak 16-dik napján Tiszti Szék építést tartván, illetén gyökeres beszédet mondott a' fel gyülekezett Uraság előtt.

Tekintetes Nemes Rendek!

Minthogy ezen T. N. Vármegye Magistratusának meg újjittása 1790-dik elztendőtől fogva a' Tekint. Nemes Rendek előtt-is tudva lévő akadályok miatt, sem a' nagy, és ditséretes emlékeztű Gróf Teleki József Urnak Ő Excellentiájának néhai Fő Ispánsága alatt, sem azon harmadfél elztendőtől fogva, hogy énnékem Ő Felsége Kegyelmeből, a' Tekint. Nemes Vármegyét, mint Administrator, igazgatni szerentsem van, meg nem történhetett: már most bővebb személyes esméretségemre nézve is el-hárítottván az említett akadályok, az innént mondott, 's ezen egészlen elkészült jeles épületben tartandó Restauratióra e' mai napot rendeltem; melly törvényes foglalatosságoknak végbe vitelére, hogy a' T. N. Rendeket olly szép, és nagy számban egybe gyűlve láthatom, 's tisztelhetem, különösen, és szivemből örvendek.

Tudjuk mindnyájan (*és méltó, 's-tiszta örömmel örvendünk is rajta*) hogy azon drága, és megbetsülhetetlen érdemű törvényes szabadságainknak, mellyek régi édes Eleinkről reánk maradtak, *egyik jeles része az is:* hogy Nemes megyéjinknek kebeleekben, Tisztviselőket, kik (tudni

illik) köz-dolgainkat igazgassák, kinek kinek az igazságot, törvényeinknek értelmek, 's-út-mutatók szerént ki-szolgáltassák, és a' belső tsendeségre, rend-tartásra, 's köz-bátorságunkra vigyázzanak; — hogy, mondom, megyénkben az ilyen Tiszt-viselőket mi magunk, magunk közül, önként, szabad akaratunk, 's-tettségünk szerént választhassuk, nevezhessük.

Mink-is azért e' mai napon öszve gyűllésünknek fő-czéllyához képest, ezen régi őseinkről reánk maradt, 's-mind ez ideig szerentsésen meg is tartatott törvényes szabadságunkal élni, 's-e' szerént némelly üressen lévő hivatalyainkat ki-pótolni, a' többit pedig szokás szerént meg újítani akarván, reménylem, és tellyes bizodalommal meg-is várom, — hogy a' kérdésben lévő hivataloknak ebbéli meg újítása, 's az azoknak felvételére ki nevezendő Tisztviselőknek választása, olly móddal fog végbe vitetödni, — melly mind törvényeinknek utasító értelmével meg egygyezzen, mind pedig Nemzeti characterünkhöz, és egy igaz Magyarnek tulajdon nemes, 's-ugyan azért minden alacsonyyságot lelkéből útálló tiszta, és egyenes szivéhez illendö legyen — Távúl maradjon azért minnyájunktól minden részre hajlás; — távol maradjanak töllünk egy illy nagy, és szent dolognak gyakorlásában minden különös, és nem egyedül a' köz-jóra néző, hanem kinek kinek a' maga saját hasznát, vagy más egyéb véllt nyereségét keresö, ugyan azért nem tsak egy igaz, és hiv hazafihoz, 's-akármelly *betsületes emberhez* illetlen, — de külömbenis, mindenkor tilalmas, rosz, és kárhozatos tekintetek, és meg fontolván lelkünk igaz ismerete szerént, *mit tselekszünk*, mindnyájan, és *egyedül arra* nézzünk, egész szorgalommal *arra* vigyázzunk, hogy a' választásunktól függö Tizti-Hivatalok, se *ollyanok-*

nak ne adattassanak, a' kik azokra a' most mon-
dott különös végekhez hasonló szándekból vá-
gyódnak, 's-talán előre' ki keresett tilalmas uta-
kon is szert tenni igyekeznek; *se olyanoknak* ne
adattassanak, a' kik azoknak illendő el viselésé-
re vagy egy, vagy más okból alkalmatlanok; —
hanem olly derék, tehetős, alkalmas, és mind
bizodalomra, mind tiszteletre méltó férfiak vála-
tassanak, a' kik azokat mind tudományokra 's-
gyüjtött tapasztalásokra, mind pedig, és különö-
sön erköltsi tulajdonságaikra, 's-jó, fedhetetlen,
és példás életekre, egyenes jámborságokra néz-
ve; egy szóval *minden tekintetben* igazán, 's va-
losággal meg érdemlik.

A' nagyobb, és előbb kelő hivatalokra *egyedül az olyanok alkalmasok*, következésképpen,
minden mások előtt *azokat illetik*, 's kell is vála-
tanunk, a' kik már több időktől fogva szolgál-
ván, a' köz-dolgoknak folytatását *annak rendi*
szerént, meg tanúlták, hosszas *tapasztalásból* értik,
és másoknál *jobban tudják*. — De külömben is
mind természeti ajándékaikra, mind más egyéb
tudományaikra nézve, az e', vagy ama' tisztség-
nek viselésére, szükségképpen meg kívántató tu-
lajdonságokkal, 's-tehetségekkel birnak; — és
mások-is több ideig *szolgálván*, 's-*engedelmesked-*
vén mások alatt, *már most*, rajtok lévén a' sor,
(amaz isméretes bölts mondás szerént) másokat
igazgatni, 's az alattok valóknak parantsolni tud-
nak.

A' kisebb hivatalokat a' mi illeti, ne felej-
tsük el azt, hogy jobb reménységü ifjainkat a'
tiszt-viselésre annak idejében tanitanunk, nevel-
nünk, és szoktatnunk kell; — hogy akképpen a'
mi korunkra jutván majd ökis, *azok leheessenek* a'
magok idejekben, *a' mik mi vagyunk most a' mi-*

jeinkben, és hogy a' miket mink a' mi édes Atya-inktól hajdan örökségben nyertünk, majd mi rólunk hasonló képpen ő reájok jutván, és mi mind Felséges Fejedelmünkhöz tartozó (már ő velek is köz) hivatásunkat, mind édes Hazánkhoz viseltető buzgó szeretetünket ő reájok mind kedves maradékainkra hagyván, ők is azokat, ugyan akképpen a' magok gyermekeikben örökösithessék; 's egyéb ösi javainkat 's szabadságaikkal egyetemben az utánnok következőknek egész ép-
ségben által adhatták.

Az én hivatalom pedig azt a' kötelességet hozza magával, hogy én a' kérdésben forgó tisztségekre nézve *ollyan* férfiakat nevezzek meg a' ki választásra, hogy azok között a' T. N. Rendek (a' magok részéről) kívánt tetteik szerént, és *bátran* választhassanak; az az, *ollyanokat*, a' kikre Nemes Megyénk köz dolgainak igazgató folytatását *méltán*, 's *egész bátorsággal* bizhas-
sák. —

Én az ebbéli kötelességemnek, egyet értvén előre több értelmes, és egyfzersmind igaz, egyenes szívű férfiakkal, és azon kívül e' végre (a' bé vett jó szokás szerént) különös tanátskozást is tartván, már eleget tettem.

Most a' T. N. Rendeken léfzen a' sor, ebbéli nagy, és szent kötelességekben a' magok részéről hasonló képpen el járni, és ahoz képpest az említett mód szerént töllem candidált Urak között mindenik hivatalra külön külön *azokat* választani, a' *kiket* arra a' magok itéletek, 's lelki ismeretek szerént (mint *bölts*, *igaz*, *keresztény*, és a' *mindenek' szívét látó*, *senkitől meg nem tsalattatható* halhatatlan *Istennek* valaha *tselekedeteikről bizonyosan* számot adandó Birák, leg

alkalmatosabbaknak, és minden tétovázás nélkül tsupa belső meggyőzések után, legméltobbaknak fognak találni!

Egyedül azt kérem ki a' T. N. Rendektől, és méltán meg is várom mindnyájoktól ölzveségesen, 's minden itt most jelen lévőktől különösön, hogy a' választás (minden hivatalra, és annak viselésére ki-nevezendő személyre nézve) a' dolognak fontos mivóltáéhoz, 's-mind az egész Nemes Megyének ditsőllégéhez, mind a' magoknak azzal egybe kaptsolt *betsületek illendő*, és tartozó tisztelességgel, tsendes és békességes móddal, minden lárma, tziivódas, személy béli meg sértés, és illelenség nélkül vitetteflék végbe.

A' Tisztek Nemei.

Első V. Ispány T. Alsó-Draskóczi Morvai József Ur,

All V. Ispány Magos Ligethi Hagara Pál Ur.

Fő-Notárius Csebi Pogány János Ur.

All Jegyző Gabányi Imre Ur.

Betsületből való V. Notariusok: B. Sztojka Imre, Dózsa János, és Fogarasi Benjámín Urak.

Perceptor: Hankus János Ur.

Exactor: Hersching György Ur.

Fő Szolga-Birák: Morvay Gábor és Bessenyei Lajos Urak.

V. Szolga Birák: Ujhelyi Aloysius, Fogarasi Miklós, és Ujhelyi Károly Urak. Ez az utolsó egyszersmind utak Inspectorá is.

Első Fiscalis: Kalos Dienes Ur.

Vice Fiscalis: Dancs József Ur.

Registrator: Dobsa István Ur.

Ord. Esküttek: Draskóczi Károly, Ujhelyi Norbert, Szabó András, és Enyedi György Urak.

Cancellisták: Egri Pál és Kratsánfzky János.

Castellanus Kratsánszki Márton.

Orvosok: Grenyó Mátyás és Töltési József.

Commissariusok: Szentzi József és Nagy János.

* * *

Bács Vármegyében, Augustus 4-ik napján 1800.

A' közelebb el múlt Juliusnak két utólfó, és Augustus 1 ső napjain tartatott Méltos. Báró Krajovi *Kray Pál* Fő hadi Tárnokmester Ö Excellentiájának ezen Megyénkben fekvő *Topolya* nevű helység birtokába való statutiója, az az, törvényes bé iktatása; mellynek több jeles környülállasi közül im' ezeket kívánnjuk az olvasó Magy. Publicummal közleni:

1) Minthogy a' Melt. Donatarius Ur a' Cs. és Kir Armadiának fő kórmányozásában való foglalatokodása miatt, személye szerént meg nem jelenhetett, Mélt. Gróf Buzini *Keglevich Károly* valóságos Kir. Komornyik Ö Nagysága viselte Ö Excellentiájának a' képét, a' ki is azért rendelte Julius 30 ik napját azon Statutionak végbe vitelére, mivel esztendővel ennekelötte ezen a' napon vette vissza a' Melt. Donatarius Ur *Mantua* várát, melly által egész Olasz Ország el foglalására utat nyitott a' Cs. K. armadiának.

2) Ezen Statutiónak végbe vitelére, mint *homo regius*, Tek. Bács Vármegyének mostani Substitutus Vice-Ispánnya, Tek. N. Borsodi *Latinovich Thadé* Ur, a' Káptalan részéről pedig, Fő Tiszteendő *Klobusicky Péter*, a' Kalocsai Érseki Megyének Kanonokja és Custosa, rendeltettek ki.

3) A' Statutiót meg előzőtt énekes sz. misét, ékes muzsika szerszámok szóllása mellett, a' most nevezett Kánonok Ur, három Vice Esperestnek,

és több egyházi személyeknek szolgálatjok mellett, mondotta el.

4) Számtalan köz, Uri, nemes és Méltóságos Renden lévőknek jelenlétekben olvaftatván fela' Fels. Királyi Donationalis levél, midön a' Melt. Donatarius Úrnak, sok Hazája, 's Fels. Fejedelme eránt mutatott érdemei 's vitézi tettei elő számláltattak vólna, olly kedves érzékenységet gerjesztettek azok a' jelenvólt halgatóknak sziveikben, hogy a' sok örvendetes *Vivat* kiáltások, 's az ezekkel öszve kaptsolt külömbféle muzsika szerszámok pengése, és mozsár ágyúk harsogása egészlen meg töltötték a' levegő eget.

5) Egy tiszteffégesen épitetett, 's szépen ki padoltatott *Szálában*, avagy ebédlő palotában 300. személyre teritetett asztal, a' melly mellé le ült, külömbkülömbféle rendű vendégek, mindenféle bővféges eledellel, és italokkal tractáltattak, és senki semmi fogyatkozást nem szenvedett a' szolgálatban. Az ebéd közben az egész Fels. Auszriai Házért, a' Cs. K. ármadiának szerentsejéért, hadi vezérjeinknek közönségesen, 's különösen a' Donatarius Ur Ö Excellentiajának egészségekért sok tellyes poharak ki üresítették. Az ebédnek végződése után tánczra kerekedtek a' jelenvólt vendégek, és tsak nem virattig múltatták magokat.

6) Az alsóbb rendű vendégeknek számokra imitt amott különös asztalok vóltak meg terítve, a' mellyeken sem az eledeleknek, sem a' jóféle italoknak semmi szúke nem vólt. — E' mellett egy egész sült ökör hordoztatott muzsika szó mellett a' helység útzáin, a' mellynek húfából kiki annyit szelt magának, a' mennyit meg ehetett, 's annyit ivott a' tsapra vett hordó borokból, a' meny,

nyit meg ihatott. Az ezeken kapkodóknak viglárma'jok is nagyon nevelte a' vendégeknak viglágát.

7) Ezen vigasságnak tellyesítésére, a' Melt. Donatarius Urnak tulajdon személye szzerént való jelenléténél egyéb nem kívántatott. De e' meg nem eshetvén másképen, igyekezett a' Melt. Plenipotentarius Ur, a' jelen évő vendégeknak kivanságát tellyesíteni, 's a' végre, a' bé következett elte egy szép pyramist emeltetett fel, a' melyet fok égő és világosító lámpákkal környülvétetvén, annak közepére a' Meltos. Donatarius Ur Ő Excellentiájának potréjtát, avagy irott, 's alkalmasént el talált képét helyhezette, köröskörül borostyán ko'zoru'val, alól pedig Ő Excellentiájának virtusait magában foglaló, és e' folyó esztendő számát jelentő szép versekkel ékefitette fel, mellynek szemtelésére a' magokat tánczolásal múlató, 's több úri vendégek ki tódulván, mindnyájan örömmel szemlélték, vivat kiáltásokkal tisztelték, 's szivek tellyességéből ohajtották, hogy nem fokára magok közt személlyesen is láthassák, közönthessék, 's illendőképen tisztelhe'ffék Ő Excellentiáját.